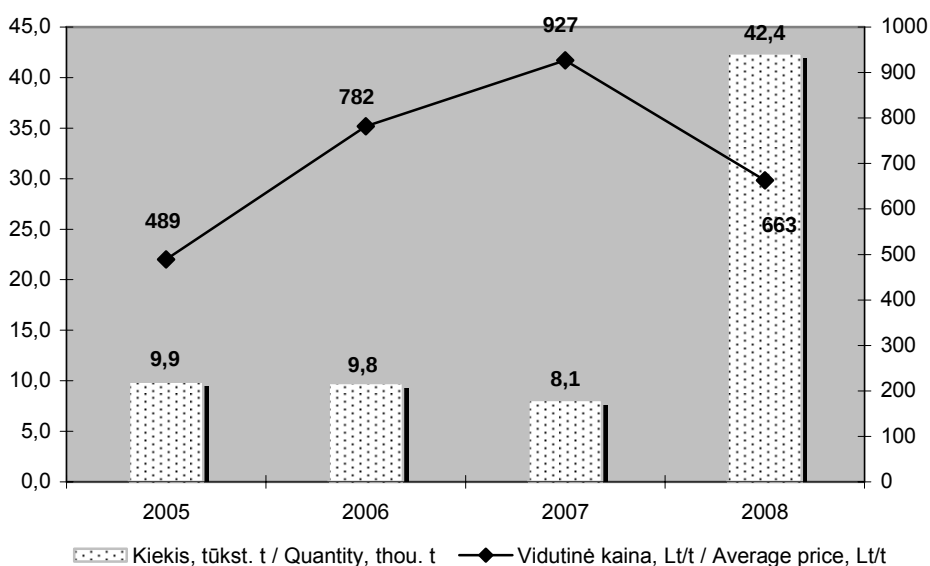

BULVĖS / POTATOES

Dėl didelės bulvių pasiūlos bulvių supirkimo kainos 2008 metais mažesnės nei prieš metus. Neaukštos mažmeninės bulvių kainos I pusmetį ir ne toks spartus kaip kitų produktų kainų augimas vėlesniais mėnesiais lėmė bulvių vartojimo didėjimą.

Vidaus rinka. Statistikos departamento prie LRV duomenimis, per 2008 metų sausio–spalio mėnesius supirkta 42,4 tūkst. t bulvių, daugiausia per 2005–2008 metų atitinkamą laikotarpį (1 pav.) – 2,5 karto daugiau nei per visus 2007 metus. Supirkta 7,5 tūkst. t perdirbti skirtų bulvių – 29 kartus daugiau nei prieš metus.

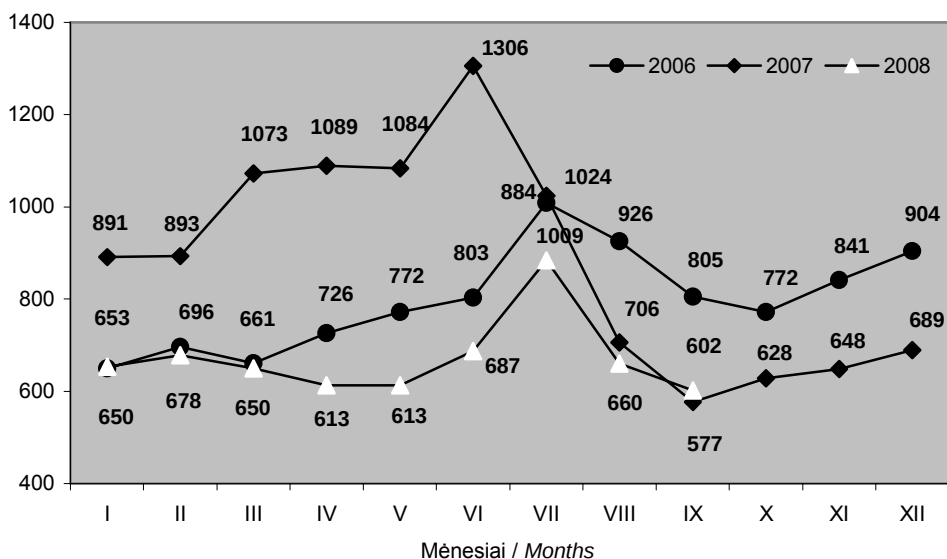

1 pav. Bulvių supirkimas ir kaina 2005–2008 metų sausio–spalio mėnesiais

Figure 1. Quantities and average prices of potatoes purchased in January–October 2005–2008

Šaltiniai: Lietuvos ekonominė ir socialinė raida. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV, 2008; Žemės ūkio produkcijos supirkimas. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV, 2004–2008.

2007 metais dėl gero bulvių derliaus ir didelės jų pasiūlos Lietuvoje 2008 metais – iki rugsėjo supirkimo kainos buvo apie 33 proc. mažesnės nei prieš metus (2 pav.). 2008 metais Lietuvoje bulvių derlius apie 26 proc. didesnis (prikasta daugiau nei 700 tūkst. t). Taigi dėl didelės bulvių pasiūlos jos rugsėjį supirktos tik 4 proc. brangiau nei pernai, nors žemės ūkio materialinių išteklių (kuro, elektros energijos, trąšų, augalų apsaugos priemonių) kainos išaugo žymiai. Tačiau spalio mėnesį prekybos įmonės mažino bulvių supirkimo kainas – palyginti su rugsėju, bulvės atpigė dar 7,4 proc. ir buvo apie 6 proc. pigesnės nei prieš metus. Ši bulvių supirkimo kaina buvo mažiausia per pastaruosius trejus metus.

2 pav. Bulvių supirkimo kainos 2006–2008 metais, Lt/t
 Figure 2. Average prices of potatoes purchased in 2006–2008, Lt/t

Šaltiniai: Lietuvos ekonominė ir socialinė raida 2008 m. balandžio–birželio mėn. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV; Žemės ūkio produkcijos supirkimas 2004–2007 m. liepos 1 d. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV.

Neaukštas kainas iš dalies lėmė tai, kad užsitęsęs šiltiems orams, daug produkcijos buvo paroduama iš laikinų sandėlių ir priedangų laukuose. ŽŪMPRIŠ duomenimis, lapkritį bulvių kainos dar mažėjo: atsižvelgiant į superkamą kiekį, nefasuočių bulvių kainos svyravo nuo 450 iki 600 Lt/t.

Dėl augančių žemės ūkio materialinių išteklių kainų 2008 metų derliaus bulvės rugsėjo mėnesį daugelyje ES šalių buvo brangesnės negu pernai. Bulvių kainos Lietuvoje buvo 1,5 karto didesnės nei Lenkijoje, 33 proc. – nei Vokietijoje, tačiau daugiau kaip 20 proc. mažesnės negu Latvijoje ir Estijoje (1 lentelė).

1 lentelė / Table 1

**Vidutinės bulvių pardavimo kainos Lietuvos ir kai kurių užsienio šalių ūkiuose
 2007 ir 2008 metų rugsėjo mėnesį, Lt/kg**

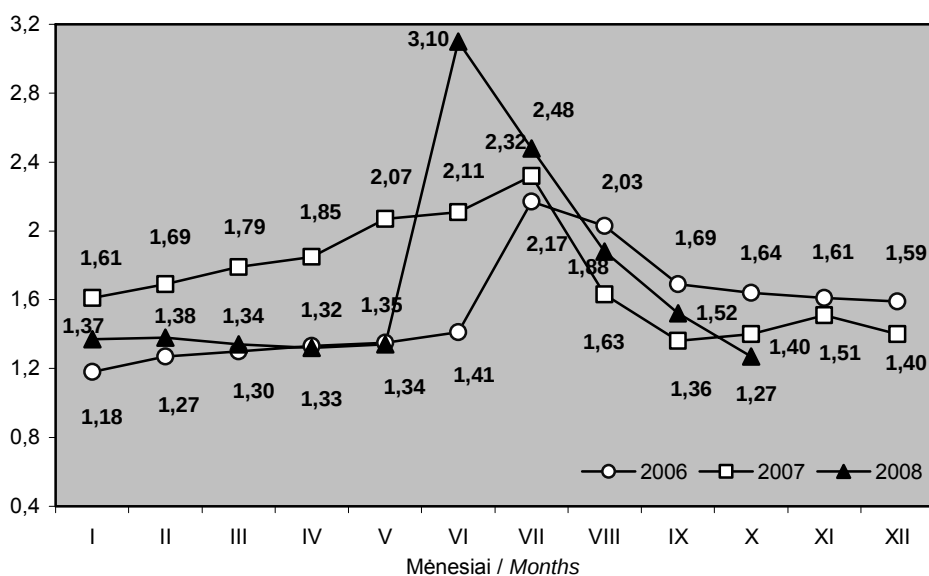
*Average farm prices of potatoes in Lithuania and selected foreign countries
 in September 2007 and 2008, Lt/kg*

Šalis / Country	2007	2008	%
Austrija / Austria	0,56	0,25	45
Belgija / Belgium	0,24	0,32	133
Lenkija / Poland	0,31	0,39	126
Vokietija / Germany	0,43	0,45	105

Šalis / Country	2007	2008	%
Slovakija / Slovakia	0,58	0,51	88
J. Karalystė / United Kingdom	0,56	0,59	105
Lietuva / Lithuania	0,58	0,60	103
Čekija / Czech Republic	0,64	0,64	100
Danija / Denmark	0,58	0,65	112
Latvija / Latvia	0,58	0,77	133
Estija / Estonia	0,63	0,78	124
Rusija / Russia	0,92	1,03	112

Šaltinis: ŽŪMPRIS, Statistikos departamento prie LRV duomenys.

2008 metais mažmeninės bulvių kainos iki birželio taip pat buvo mažesnės negu prieš metus ir artimos 2006-ųjų kainoms. Ankstyvosios bulvės jau buvo brangesnės: birželį – net 47 proc., o rugšėį – 12 proc. brangesnės nei prieš metus, tačiau apie 10 proc. pigesnės nei 2006-aisiais (3 pav.). Spalio mėnesį bulvės dar pigo ir kainavo 9 proc. mažiau nei prieš metus.

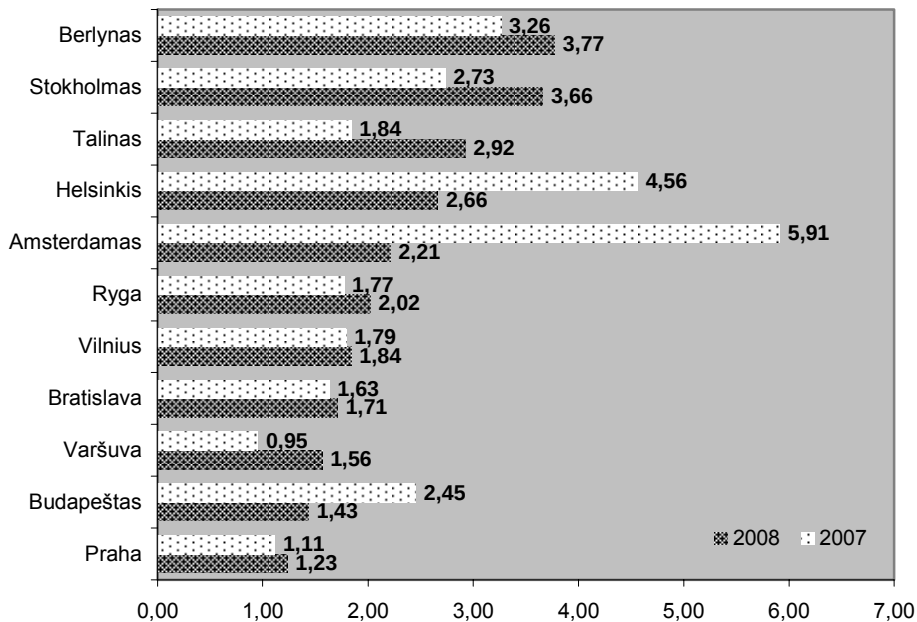

3 pav. Mažmeninės bulvių kainos Lietuvoje 2006–2008 metais, Lt/kg
Figure 3. Retail prices of potatoes in Lithuania in 2006–2008, Lt/kg

Šaltiniai: Informacija apie vartojimo prekių ir paslaugų kainų pokyčius. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV; Lietuvos ekonominė ir socialinė raida. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV, 2008.

Žemės ūkio rūmų duomenimis, 2008 metų spalį už bulvių kilogramą turguje vidutiniškai buvo prašoma 0,88 Lt – 11 proc. mažiau negu prieš metus. Vėlyvosios bulvės rugsėjo–spalio mėnesiais Lietuvos turguose parduotuvėse apie 34 proc. pigiau nei parduotuvėse.

Mažmeninė bulvių kaina Vilniuje per metus išaugo 3 proc. ir 2008 metų rugsėjo mėnesio pradžioje buvo vidutinė, palyginti su kainomis kitų Europos valstybių sostinėse (4 pav.).

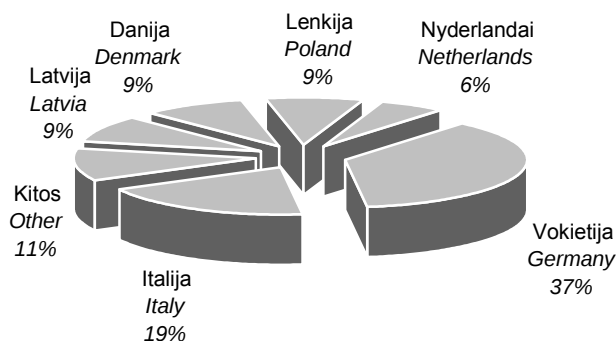

4 pav. Bulvių mažmeninės kainos Europos valstybių sostinėse 2007 ir 2008 metų rugsėjo mėnesį, Lt/kg
Figure 4. Retail prices of potatoes in the capital cities of selected European countries in September 2007 and 2008, Lt/kg

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Brangiausiai bulvės buvo parduodamos Vokietijos ir Švedijos sostinėse – apie 2 kartus brangiau nei Vilniuje. Taline jos 1,6 karto, Rygoje – 10 proc. brangesnės negu Vilniuje, o Varšuvoje 15 proc. pigesnės.

Užsienio prekyba. Per 2008 metų sausio–rugsėjo mėnesius į Lietuvą įvežta 16,9 tūkst. t bulvių – 35 proc. mažiau nei 2007 metų tuo pačiu laikotarpiu. Užsienio prekybos bulvėmis apimtys nereikšmingos – importas 2008 metų sausio–rugsėjo mėnesiais sudarė tik apie 3,4 proc. Lietuvoje per metus suvartojamo bulvių kiekio, o eksportas – vos 0,4 proc. derliaus. Bendroji importo vertė – 16,9 mln. Lt, vidutinė kaina – 1 Lt/kg – 13 proc. mažesnė nei prieš metus. Sausio–liepos mėnesiais bulvių buvo importuojama po 2000–3000 t kas mėnesį, o rugpjūtį–rugsėjį, prasidėjus bulviakasiui Lietuvoje, įsivežtos vos 233 t. Daugiausia (37 proc.) bulvių importuota iš Vokietijos – 6,2 tūkst. t (po 0,87 Lt/kg), 19 proc. – iš Italijos (po 1,33 Lt/kg). Iš Latvijos įvežta pigiausių bulvių – po 0,48 Lt/kg, 9 proc. bulvių (5 pav.).

5 pav. Bulvių importas 2008 metų sausio–rugsėjo mėnesiais
Figure 5. Import of potatoes in January–September 2008

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

Per 2008 metų sausio–rugsėjo mėnesius Lietuva eksportavo 3 tūkst. t bulvių, 25 proc. mažiau nei 2007-ųjų atitinkamu laikotarpiu. Bendroji bulvių eksporto vertė – 4,1 mln. Lt, o vidutinė kilogramo kaina – 1,39 Lt – 3 proc. mažesnė nei prieš metus, bet 39 proc. didesnė nei importuotų.

Didžiausi bulvių eksporto srautai – į Rusiją (87 proc.), išvežta 2,6 tūkst. t (po 1,39 Lt/kg).

Bulvių gaminiai. Gaminių iš bulvių gamyba 2006–2008 metais didėjo. Per 2008 metų sausio–rugsėjo mėnesius jų pagaminta 16 proc. daugiau negu per 2007-ųjų ir 53 proc. – nei per 2006 metų atitinkamą laikotarpį (2 lentelė). Gamyba labiau orientuota į užsienio rinkas – jose parduota 59 proc. produkcijos.

Didžiausią gaminių iš bulvių dalį sudaro be acto paruoštos ir konservuotos, nešaldytos ir nedžiovinotos bulvės, prie kurių priskiriami ir bulvių traškučiai. Šių produktų per 2008 metų I–III ketvirčius pagaminta 6,6 proc. daugiau nei per 2007-ųjų tą patį laikotarpį. Užsienio rinkose realizuojama 65 proc. šios produkcijos. Vidutinė kaina, palyginti su kaina 2007-aisiais ir 2006-aisiais, pakito nežymiai.

2 lentelė / Table 2

Gaminių iš bulvių gamyba ir realizavimas* 2006–2008 metų sausio–rugsėjo mėnesiais
Production and sales of potato products in January–September in 2006–2008*

Rodikliai / Indicators	2006	2007	2008	2008, palyginti su compared to 2006, %
Gaminiai iš bulvių, t / Potato products, t				
Pagaminta iš viso / Production, total	5396,1	7114,7	8254,0	153
Parduota iš viso / Sales, total	5342,4	6970,9	7995,8	150
iš jų vidaus rinkoje of which in domestic market	2098,5	2330,8	3256,6	155

Rodikliai / Indicators	2006	2007	2008	2008, palyginti su compared to 2006, %
Paruoštos ir konservuotos bulvės (įskaitant traškučius): / Potatoes prepared and preserved (chips incl.):				
pagaminta, t / production, t	5303,9	7109,1	7578,1	143
parduota, t / sales, t	5249,8	6962,7	7320,2	139
iš jų vidaus rinkoje of which sales in domestic market	2089,2	2329,5	2584,8	124
vidutinė kaina vidaus rinkoje, tūkst. Lt/t average price in domestic market, thou. Lt/t	12,69	12,35	12,79	101

* Be PVM / VAT excluded.

Šaltinis: išankstiniai Statistikos departamento prie LRV duomenys.

2008 metų sausio–rugsėjo mėnesiais eksportuota 4,9 tūkst. t paruoštų ir konservuotų nešaldytų bulvių – 7 proc. daugiau negu per tą patį 2007-ųjų laikotarpį. Šios produkcijos išvežta 2 kartus daugiau nei įvežta. Pagrindinė šių produktų rinka, kaip ir pernai, išliko Rusija, į ją eksportuota 72 proc. produkcijos (po 9,03 Lt/kg), 18 proc. – į Latviją (po 15,77 Lt/kg).

Sušaldytų konservuotų bulvių įvežta 9,1 karto daugiau negu išvežta. 39 proc. – iš Belgijos (po 1,88 Lt/kg), 36 proc. – iš Lenkijos (po 2,75 Lt/kg), 13 proc. iš Nyderlandų (po 2,14 Lt/kg).

DARŽOVĖS / VEGETABLES

2008 metų sausio–spalio mėnesiais daržovių supirkimas didėjo, nepaisant išaugusių kai kurių daržovių kainų. Daržovių kainų tendencijos trečiąjį ketvirtį skirtingos: kopūstai ir svogūnai pigesni, o morkos, burokėliai brangesni nei prieš metus. Palyginti su kainomis kitų šalių ūkiuose, spalį daugelis daržovių Lietuvos ūkiuose pigesnės nei Latvijos, Estijos, tačiau visos brangesnės nei Lenkijos prekiniuose ūkiuose. Daržovės mažmeninės prekybos tinkluose Vilniuje, palyginti su kitų ES valstybių sostinėmis, rugsėjo mėnesį nebuvo aukštos, o kopūstai ir agurkai – vieni pigiausių.

Vidaus ir užsienio rinka. Statistikos departamento prie LRV duomenimis, per 2008 metų sausio–spalio mėnesius supirkta 47,3 tūkst. t daržovių – 2 kartus daugiau nei 2007-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, supirkimo kaina – 1,6 proc. didesnė (1 pav.).

Per 2008 metų sausio–rugsėjo mėnesius labiausiai išaugo svogūnų – 3,6 karto (iki 2,6 tūkst. t), daugiau kaip 2 kartus – pomidorų (iki 5,4 tūkst. t), agurkų (iki 10,2 tūkst. t) ir kopūstų (iki 9,5 tūkst. t) supirkimas.

Morkos, burokėliai. 2008 metų pradžioje morkų kainos buvo apie 4 proc. mažesnės nei prieš metus, vėliau, mažėjant morkų atsargoms, didėjo: gegužės–rugsėjo mėnesiais – apie 10 proc. didesnės nei prieš metus ir didžiausios per pastaruosius trejus metus. Didesnėms kainoms įtakos turėjo 2008-aisiais sumažėję morkų pasėlių plotai Lietuvoje ir ribota šių daržovių pasiūla.